

Vaste gasten in Zeeland

Colofon

Deze rapportage is samengesteld door Kenniscentrum Kusttoerisme in nauw overleg met de klankbordgroep van het onderzoek.

© 2018, Kenniscentrum Kusttoerisme

Bij het samenstellen van deze publicatie is de grootste zorgvuldigheid betracht. Kenniscentrum Kusttoerisme is echter niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade als gevolg van de aangeboden informatie in deze publicatie.

Kenniscentrum Kusttoerisme

p/a HZ University of Applied Sciences

Postbus 364

4380 AJ Vlissingen

Telefoon: 0118 - 489 850

E-mail: kenniscentrumtoerisme@hz.nl

Website: www.kenniscentrumtoerisme.nl

Auteurs

Diana Korteweg Maris

Jorrit Bijl

Fotografie

Camping Julianahoeve

Eddy Westveer voor DNA Beeldbank Laat Zeeland Zien

Thijs Tuurenhout

VVV Zeeland

Grafische vormgeving

DTP Plus

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Aanpak
3. Wie is de vaste gast?
4. Gebruik vakantieaccommodatie
5. Gebruik door derden
6. Uitgaven
7. Regionale verschillen
8. Toekomstperspectief
9. Verbeterpunten
10. Overige accommodatietypen
11. Tot slot

Bijlage: Uitkomsten gemeente

Bronnenlijst

Inleiding

Context

Vaste gasten zijn de trouwste gasten van een regio: zij hebben er namelijk voor gekozen hun vakantieverblijf voor langere tijd in die regio onder te brengen. De locatie van een tweede woning, het plekje voor de stacaravan, de ligplaats van de boot of het veldje voor een seizoensplaats: ze zijn allemaal zorgvuldig uitgezocht als dé plek waar deze gast veel van zijn vrije tijd gaat doorbrengen.

Toch richtte onderzoek met betrekking tot toerisme in Nederland zich jarenlang vooral op reguliere verblijfstoeristen. De meeste onderzoeken naar toerisme laten de vaste gast grotendeels buiten beschouwing. Reden is meestal dat deze gast voor marketingdoeleinden niet zo relevant is: hij heeft immers al voor een regio gekozen en is dus geen doelgroep voor promotiecampagnes.

Desondanks is de omvang van dit marktsegment aanzienlijk; ruim 20% van alle vakantie-overnachtingen van Nederlanders in eigen land betreft een vaste gast (NBTC NIPO Research, 2015). Daarnaast is er een onbekend aantal buitenlandse gasten met een eigen vakantieaccommodatie in Nederland. Vaste gasten zijn dan ook een belangrijk marktsegment voor toeristische bestemmingen. Dit geldt in bijzondere mate voor Zeeland, de provincie die naar schatting zo'n 45.000 vakantieaccommodaties met 110.000 à 120.000 vaste gasten telt (Kenniscentrum Kusttoerisme, 2016).

Om de totale markt goed in beeld te krijgen, voerde Centre of Expertise Leisure, Tourism & Hospitality (CELTH) in 2015 uitgebreid onderzoek uit naar alle vaste gasten in Nederland. Hieruit bleek dat deze vaste gasten een aanzienlijk marktaandeel hebben in de verblijfsrecreatie. Daarnaast besteedden zij maar liefst 2,26 miljard euro in Nederland in 2014. CELTH schetste in het landelijke onderzoek de verwachting dat, met uitzondering van vaste gasten in tweede woningen, het aantal vaste gasten de komende jaren zal teruglopen (CELTH, 2015).

Relevantie voor Zeeland

Het marktsegment vaste gasten is omvangrijk in Zeeland, maar er zijn meer redenen waarom nader onderzoek relevant is.

Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten voeren ruimtelijk-economisch beleid dat erop gericht is een goede balans te creëren tussen wonen, werken, recreëren en natuur. Aandachtspunt binnen dit beleid is het aanbod van vakantieaccommodaties, de omvang van dit aanbod alsmede de kwaliteit en toekomstbestendigheid ervan. Het belang hiervan blijkt uit de recente discussie over recreatieve bebouwing in Zeeland. Inzicht in het huidige gedrag van vaste gasten en de verwachte ontwikkelingen in de toekomst is dan ook een belangrijke bouwsteen voor de beleidsvorming.

Voor toeristische ondernemers vormen vaste gasten een belangrijke doelgroep, die een structurele inkomstenbron vormt voor het bedrijf. Inzicht in gedrag en tevredenheid, eventuele wensen en verwachte ontwikkelingen in de toekomst is van groot belang voor het formuleren van de bedrijfsstrategie.

Een extra aanleiding voor het onderzoek betreft de onderbouwing van de forfaitaire tarieven toeristenbelasting. Zeeuwse gemeenten heffen toeristenbelasting voor iedere nacht dat een toerist in de gemeente verblijft. Vaste gasten rekenen niet per nacht af, maar via een forfaitair bedrag, dat gebaseerd is op een gemiddeld aantal nachten in een jaar. Gemeenten en ondernemers willen dat dit gemiddelde is gebaseerd op recente en betrouwbare lokale cijfers over het gebruik van accommodaties door vaste gasten. Gedurende 2016 kende een onderzoek naar dit gebruik op Schouwen-Duiveland en Walcheren enkele onvolkomenheden in het veldwerk, waardoor de uitkomsten onvoldoende betrouwbaar werden geacht. Dit onderzoek naar vaste gasten in Zeeland heeft dus als neven doel om het huidige gebruik van accommodaties in beeld te brengen.

Doelstelling

Inzicht verkrijgen in het huidige en toekomstige vakantiegedrag van vaste gasten met betrekking tot hun vakantieaccommodatie in Zeeland, om overheden en ondernemers te kunnen adviseren over hun beleid voor dit marktsegment.

Ten aanzien van het huidige gedrag is het doel om te komen tot een realistisch gemiddelde verblijfsduur die aansluit op het daadwerkelijke gebruik door vaste gasten, zodat gemeenten dit kunnen gebruiken als grondslag voor de forfaitaire tarieven toeristenbelasting.

Onderzoeksvraag

Welke wijzigingen worden verwacht in het vakantiegedrag van vaste gasten met betrekking tot hun vakantieaccommodatie in Zeeland?

Subvragen

1. Wat is het profiel van vaste gasten in Zeeland?
2. Hoe gebruiken vaste gasten hun vakantieaccommodatie in Zeeland?
3. Welke redenen hebben vaste gasten om hun gedrag met betrekking tot hun vakantieaccommodatie in Zeeland in de toekomst te veranderen?

Aanpak

Onderzoeksmethode

Om inzicht te krijgen in het huidige en toekomstige vakantiegedrag van vaste gasten met betrekking tot hun vakantieaccommodatie in Zeeland is een beschrijvend onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van een online enquête is er data verzameld onder vaste gasten in Zeeland.

Dataverzameling

De onderzoekspopulatie bestaat uit de eigenaren van de naar schatting 45.000 vaste vakantieaccommodaties in Zeeland. Op basis van het landelijke onderzoek 'Toekomst van de vaste gast' definieert Kenniscentrum Kusttoerisme de vaste gast als volgt:

De 'vaste gast' is een individu dat een tweede verblijfsaccommodatie (boot, chalet, (sta)caravan, tent, tweede woning) voor recreatieve doeleinden bezit en / of hier regelmatig verblijft zonder daarvoor per verblijf te betalen. De verblijfsaccommodatie is primair voor eigen gebruik, maar kan daarnaast ook worden verhuurd aan derden. De verblijfsaccommodatie staat minimaal een seizoen op dezelfde locatie. Particulieren die een verblijfsaccommodatie bezitten en deze alleen verhuren en dus niet zelf recreatief gebruiken, worden in deze definitie buiten beschouwing gelaten.*

Respondenten zijn via bedrijven (campings, mini-campings, huisjesparken en jachthavens) gevraagd deel te nemen aan de vragenlijst. Hiertoe zijn bedrijven benaderd via e-mail, per brief en telefoon. Daarnaast was sprake van communicatiemiddelen rechtstreeks gericht op de vaste gast, door advertenties in de Badkoerier, berichten via sociale media (VVV Zeeland, KCKT, gemeenten) en door een artikel in de PZC.

De veldwerkperiode van het onderzoek vond tussen half juni en 22 oktober 2017 plaats. Uiteindelijk zijn 5.700 personen begonnen aan de vragenlijst. Relevant voor de analyse zijn 3.923 vragenlijsten, dit zijn respondenten met een eigen vakantieaccommodatie in Zeeland die in ieder geval de vraag over het gebruik van hun accommodatie hebben ingevuld. Ruim 3000 respondenten hebben de vragenlijst volledig ingevuld.

** Deze definitie betekent in het geval van tweede woningen dat het dus gaat om woningen die primair in bezit zijn voor eigen recreatief gebruik. Om deze definitie werkbaar te maken voor het onderzoek is uitgegaan van de situatie waarin woningeigenaren forensenbelasting dienen te betalen: hierbij is de woning minimaal 90 dagen per jaar beschikbaar voor eigen gebruik. Consequentie is dat eigenaren die een tweede woning primair bezitten voor verhuur – en zelf niet of nauwelijks gebruik maken van de woning – buiten de kaders van dit onderzoek vallen.*

Kijkend naar de responsverdeling over de 13 gemeenten van Zeeland loopt deze behoorlijk uiteen, waar de gemeente Schouwen-Duiveland ruim 1.900 respondenten telt, zijn er in de gemeente Reimerswaal slechts 6 respondenten. Daarnaast is er nog sprake van 87 respondenten die hun accommodatie buiten Zeeland hebben en 43 respondenten die geen locatie hebben ingevuld. Wel komt de verdeling respondenten in grote lijnen overeen met het aanbod van de vaste gasten in Zeeland.

Tabel 1: Respons per gemeente

Gemeente	Respons	Aanbod
Schouwen-Duiveland	49,8%	32,9%
Veere	19,0%	16,4%
Sluis	13,2%	16,6%
Noord-Beveland	10,9%	11,2%
Tholen	3,3%	5,5%
Goes	1,6%	3,6%
Borsele	0,9%	1,3%
Middelburg	0,4%	2,4%
Kapelle	0,3%	2,1%
Vlissingen	0,3%	1,1%
Terneuzen	0,2%	3,2%
Reimerswaal	0,2%	1,0%
Hulst*	0,1%	2,8%
Zeeland totaal	100%	100%

* Gemeente Hulst heeft niet deelgenomen aan het onderzoek.

Hetzelfde geldt voor de verschillende accommodatie-typen. Alleen voor jaar-, seizoenplaatsen en tweede woningen zijn voldoende respondenten om onderscheid te maken in de rapportage. De respons voor voor- en naseizoensplaatsen en kajuitboot op een vaste ligplaats is ofwel het aantal respondenten te laag. In het geval van ligplaatsen zijn de respondenten voor een groot deel afkomstig van één bedrijf. Deze resultaten zijn daarom niet bruikbaar voor een gedetailleerde analyse.

Tabel 2: Respons per accommodatietype

Accommodatietype	Aantal	%
Jaarplaats; Een stacaravan of chalet op een camping	2376	60,4%
Seizoenplaats; een caravan, vouwwagen of tent op een seizoenplaats op een camping	629	16,0%
Voorseizoensplaats; een caravan, vouwwagen of tent op een voorseizoenplaats op een camping	59	1,5%
Naseizoensplaats; een caravan, vouwwagen of tent op een naseizoenplaats op een camping	75	1,9%
Een tweede woning (> 90 dagen eigen gebruik)	603	15,3%
Een kajuitboot op een vaste ligplaats in een jachthaven	189	4,8%
Totaal	3.931	100%

Data-analyse

Om een goed beeld te schetsen van de vaste gast, zijn de data over gedrag en toekomstplannen vooral beschreven aan de hand van frequenties en gemiddeldes. Daarnaast blijkt uit de (wetenschappelijke) literatuur dat elementen als leeftijd, herkomst en het type accommodatie een goed beeld schetsen van de verschillende typen vaste gasten.

Voorafgaand aan de analyse van de data is het bestand opgeschoond. Dit betekent o.a. dat respondenten die gestopt zijn met de vragenlijst vóór de vraag omtrent het huidige gebruik zijn verwijderd. Respondenten met een vakantieaccommodatie buiten Zeeland zijn eveneens buiten de analyse gehouden. Verder is per variabele gekeken welke uitschieters (bijvoorbeeld een miljoen euro uitgegeven aan boodschappen per dag) op respondentniveau moesten worden verwijderd.

De resultaten in de rapportage kunnen nooit op persoonsniveau terug worden herleid. Email-adressen worden niet met derden gedeeld.

Klankbordgroep

Het onderzoek is begeleid door een klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van toeristische bedrijven en overheden, zijnde:

- Cor Abrahamse, Vekabo
- Marcel van den Berge, Gemeente Schouwen-Duiveland
Kim Bliek, Recron Noord-Beveland (agendalid)
- Madeline Buining, Provincie Zeeland
- René Dekker, Gemeente Veere (agendalid)
- Arthur van Disseldorp, Recron regiomanager Zeeland (agendalid)
- Gerdina Krijger, HISWA Vereniging
- Boy Priem, Belastingssamenwerking Walcheren & Schouwen-Duiveland
- Ab Pouwer, Recron Walcheren
- Ed Troost, Recron Schouwen-Duiveland
- Rinus van 't Westeinde, Vekabo

De klankbordgroep was nadrukkelijk betrokken bij het ontwikkelen van de aanpak van het onderzoek, heeft zich zeer actief ingezet om de medewerking van Zeeuwse verblijfsaccommodaties te stimuleren en heeft de analyse van de onderzoeksresultaten getoetst. De uitkomsten zijn gezamenlijk geïnterpreteerd en hebben geleid tot voorliggend rapport.

Wie is de vaste gast?

Inleiding

Jarenlang is beperkt onderzoek gedaan naar de vaste gast in Nederland. In het Continu Vakantie Onderzoek van NBTC-NIPO Research worden jaarlijks enkele algemene kenmerken van Nederlandse vaste gasten in beeld gebracht. Buitenlandse vaste gasten maken geen deel uit van dit onderzoek.

Vanuit het CVO is bekend dat 5,6% van de Nederlandse bevolking een eigen vakantieaccommodatie in Nederland bezit. 10% hiervan heeft een vakantieaccommodatie in Zeeland.

52% van de Nederlandse vaste gasten betreft tweepersoonshuishoudens, voor een belangrijk deel ouder dan 50 jaar. Daarnaast zijn gezinnen met kinderen tot 12 jaar goed voor zo'n 32%, nog eens 9% betreft gezinnen met tieners. De helft van de Nederlandse vaste gasten woont in een (sterk) stedelijke omgeving.

In 2015 onderzocht CELTH het totale marktsegment vaste gasten in Nederland, zowel Nederlandse als buitenlandse vaste gasten. Uit het onderzoek van CELTH bleek dat de vaste gast zich voornamelijk in twee levensfasen bevindt; het oudere veelal gepensioneerde echtpaar en de gezinnen met (jonge) kinderen.

Opvallend was dat er nauwelijks significante verschillen zijn in overige kenmerken en gedrag van deze groepen vaste gasten. Beide wonen in een sterk stedelijk gebied. Het overgrote deel van de vaste gasten heeft hun primaire woning in Nederland; een kleine 11 procent woont in Duitsland en 5 procent in België. De vakantieaccommodatie bevindt zich op korte afstand, vaak minder dan een uur rijden, van de primaire woning. Een korte reisafstand, maar ook het vakantieverleden van de vaste gast zijn belangrijke factoren voor de keuze van locatie en het type accommodatie.

De sterke behoefte aan ontspanning en het daarbij willen ontsnappen aan dagelijkse verplichtingen maakt de vakantieaccommodatie een aanvulling op of compensatie van de primaire woonomgeving. De stacaravan, seizoensplaats, tweede woning of boot biedt een laagdrempelige, veilige, bekende en huiselijke omgeving om samen met familie (en vrienden) te ontspannen.

Aantal vaste gasten in Zeeland

Het aantal vaste gasten in Zeeland is niet exact bekend, maar is ingeschat op basis van het aantal accommodaties, gecombineerd met het gemiddeld aantal personen dat gebruik maakt van een accommodatie.

Zoals beschreven bij de definitie op pagina **X** is het aantal tweede woningen gelijk gesteld aan het aantal adressen waar forensenbelasting geheven wordt. Woningen die primair gebruikt worden voor verhuur vallen derhalve buiten de kaders van dit onderzoek.

Het aantal jaarplaatsen, seizoenplaatsen en ligplaatsen is in 2017 uitgebreid geïnventariseerd voor zeven Zeeuwse gemeenten. Voor de overige gemeenten zijn de aantallen globaal in beeld gebracht: het aantal ligplaatsen is gebaseerd op de informatie in de Deltagids, het aantal jaar- en seizoenplaatsen is gebaseerd op een snelle internet-zoektocht. Het aantal seizoenplaatsen kan overigens per jaar sterk variëren.

Alle gegevens met elkaar combinerend, kan het totale aantal vaste gasten in Zeeland worden geraamd op bijna 113.000. Ter vergelijking: dit is zo’n 30% van de reguliere Zeeuwse bevolkingsomvang.

Tabel 3: Raming aantal vaste gasten

Gemeente	Tweede woningen	Jaar- plaatsen	Seizoen- plaatsen	Ligplaatsen	Totaal
Borsele	150	280	90	60	580
Goes*	210	510	120	850	1690
Hulst*	200	790	100	150	1240
Kapelle	90	330	30	530	980
Middelburg*	140	270	50	680	1140
Noord-Beveland	1220	1160	830	1910	5120
Reimerswaal	30	190	50	190	460
Schouwen- Duiveland	3890	6570	1090	3200	14750
Sluis	2710	3040	870	710	7330
Terneuzen*	240	620	200	380	1440
Tholen*	280	1230	200	780	2490
Veere	2490	1650	2290	790	7220
Vlissingen*	290	0	30	180	500
Totaal	11.950	16.630	5.960	10.410	44.950
Gem. aantal personen per accommodatie	2,65	2,55	2,57	2,25	
Aantal vaste gasten	31.700	42.400	15.300	23.400	112.800

Herkomst vaste gasten in Zeeland

Ruim de helft van de vaste gasten in Zeeland komt uit Nederland. Ongeveer een derde van de vaste gasten woont in Duitsland en 11% van de vaste gasten is woonachtig in België. In vergelijking met het landelijke onderzoek van CELTH komt een groter percentage vaste gasten in Zeeland uit Duitsland (32% t.o.v. 11% landelijk) en België (11% t.o.v. 5% landelijk).

Slechts 5% van de vaste gasten komt uit Zeeland. Van de Zeeuwen heeft 30% hun vakantieaccommodatie in dezelfde gemeente als waar zij wonen.

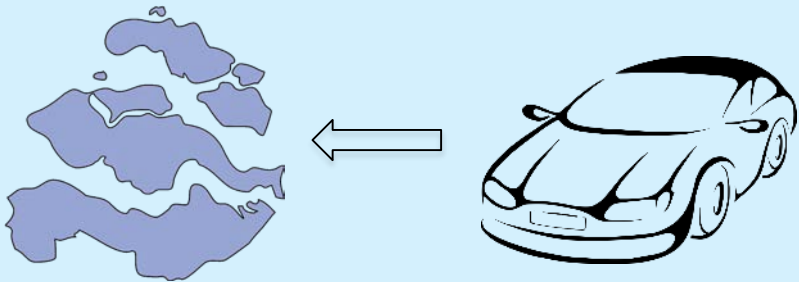
Vaste gasten uit Duitsland verblijven verhoudingsgewijs vaker op een jaarplaats (72%) dan vaste gasten uit Nederland (57%) of België (46%). Daarentegen hebben vaste gasten uit Nederland (16%) en België (16%) vaker een tweede woning dan vaste gasten uit Duitsland (10%).

De reistijd van vaste gasten in Zeeland is langer dan de reistijd van vaste gasten elders in Nederland. Uit het landelijke onderzoek van CELTH bleek dat ruim twee derde van de vaste gasten maximaal een uur reistijd heeft, in Zeeland geldt dit voor slechts 16% procent van de vaste gasten. 42% van de vaste gasten heeft een reistijd tussen één en twee uur en nog eens 42% reist langer dan 2 uur.

Deze langere reistijd is slechts deels te verklaren door het hoge aandeel buitenlandse gasten in Zeeland. Ook veel Nederlandse vaste gasten met een vakantieaccommodatie in Zeeland moeten langer dan een uur reizen.

Tabel 4: Herkomst (N-3071)

Inwoner Zeeland	5%
Overig Nederland	51%
Duitsland	32%
België	11%
Overig	1%
Totaal	100%

Tabel 5: Reistijd (N-3729)

Minder dan een half uur	2%
Half uur - 1 uur	14%
1 uur - 2 uur	42%
Langer dan 2 uur	42%
Totaal	100%

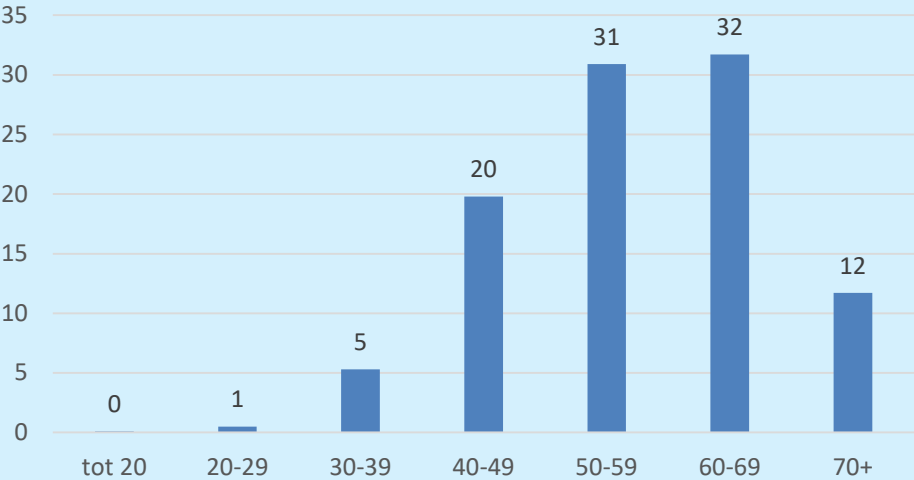
Persoonskenmerken

Driekwart van de vaste gasten in Zeeland is ouder dan 50 jaar. Met name de leeftijdscategorieën 50-59 (31%) en 60-69 jaar (32%) zijn sterk vertegenwoordigd. Deze verhoudingen komen overeen met het landelijke onderzoek in 2015.

Vaste gasten afkomstig uit Nederland en België zijn verhoudingsgewijs ouder dan vaste gasten uit Duitsland.

Stellen zonder thuiswonende kinderen vormen dan ook de grootste groep bij vaste gasten, 71% waarvan de overgrote meerderheid ouder is dan 50 jaar. 29% van de vaste gasten betreft gezinnen met thuiswonende kinderen. Het gaat dan om zowel gezinnen met kinderen in de basisschoolleeftijd, met tieners als jonge gezinnen.

Figuur 1: Leeftijd respondent (N-3247)

Tabel 6: Samenstelling huishouden (N-3247)

Tweepersoonshuishoudens, 50 jaar en ouder	65%
Gezinnen met thuiswonende kinderen, jongste kind 6 - 12 jaar	12%
Gezinnen met thuiswonende kinderen, jongste kind 13 - 17 jaar	10%
Gezinnen met thuiswonende kinderen, jongste kind 0 - 6 jaar	8%
Tweepersoonshuishoudens, jonger dan 50 jaar	6%
Totaal	100%

Gebruik vakantieaccommodatie

Inleiding

Vaste gasten kunnen zelf beslissen hoe vaak en hoe lang zij verblijven in de vakantieaccommodatie. Uitzondering betreft de vaste gasten die hun vakantieaccommodatie ook verhuren, zij hebben te maken met beperkingen qua verblijf.

Hoe vaak en hoeveel nachten de vaste gast in zijn vakantieaccommodatie verblijft was niet inzichtelijk. Het ContinuVakantieOnderzoek (CVO) geeft enig inzicht in het gebruik van de vakantieaccommodatie door Nederlandse vaste gasten. Volgens de cijfers 2016 wordt de stacaravan gemiddeld 4,4 keer per jaar gebruikt, de vakantiewoning 3,3 keer per jaar, de seizoenplaats 3,2 keer en de boot 2,5 keer per jaar (voor minimaal 1 overnachting). Deze cijfers worden niet herkend door de markt, het gebruik is veel talrijker. Vanuit het landelijke onderzoek naar vaste gasten door CELTH bleek dat de vakantieaccommodatie gemiddeld 9,5 keer per jaar gebruikt wordt, maar ontstond er nog steeds geen duidelijk inzicht in het totaal aantal overnachtingen per jaar.

Hoe vaak, met hoeveel personen en hoe lang een vaste gast in zijn of haar accommodatie verblijft is belangrijk voor ondernemers en overheden ter onderbouwing van de forfaitaire tarieven toeristenbelasting. Vaste gasten rekenen niet per nacht af, maar via een forfaitair bedrag, dat gebaseerd is op een gemiddeld aantal nachten in een jaar.

Gebruik vakantieaccommodatie in Zeeland

Vaste gasten verblijven regelmatig in hun vakantieaccommodatie, maar het gemiddeld aantal overnachtingen verschilt per type accommodatie. Zo verblijven vaste gasten ongeveer 140 nachten in de tweede woning in Zeeland. Vaste gasten op een jaar- en seizoenplaats overnachten zelfs nog vaker, respectievelijk 186 en 179 nachten. Het verschil in gebruik tussen jaar- en seizoenplaatsen is overigens niet significant.

Het gebruik verschilt per leeftijdscategorie. Vaste gasten jonger dan 50 jaar overnachten meer nachten in hun accommodatie en hetzelfde geldt voor 65-plussers. Een verklaring hiervoor is dat de jongere leeftijdsgroepen vaak met hun gezin in de vakantieaccommodatie verblijven, waardoor het aantal personen tot een hoger totaal aantal nachten leidt. 65-plussers zijn weliswaar met minder personen, maar verblijven gemiddeld meer nachten per persoon.

Gezamenlijk brengen vaste gasten ruim 5,8 miljoen nachten door in Zeeland. Ter vergelijking: in toeristische accommodaties telde het CBS 10,1 miljoen overnachtingen in 2016. Vaste gasten zorgen dus nog eens voor 60% extra overnachtingen. Daarbij zijn de overnachtingen van watersporters nog niet eens meegerekend.

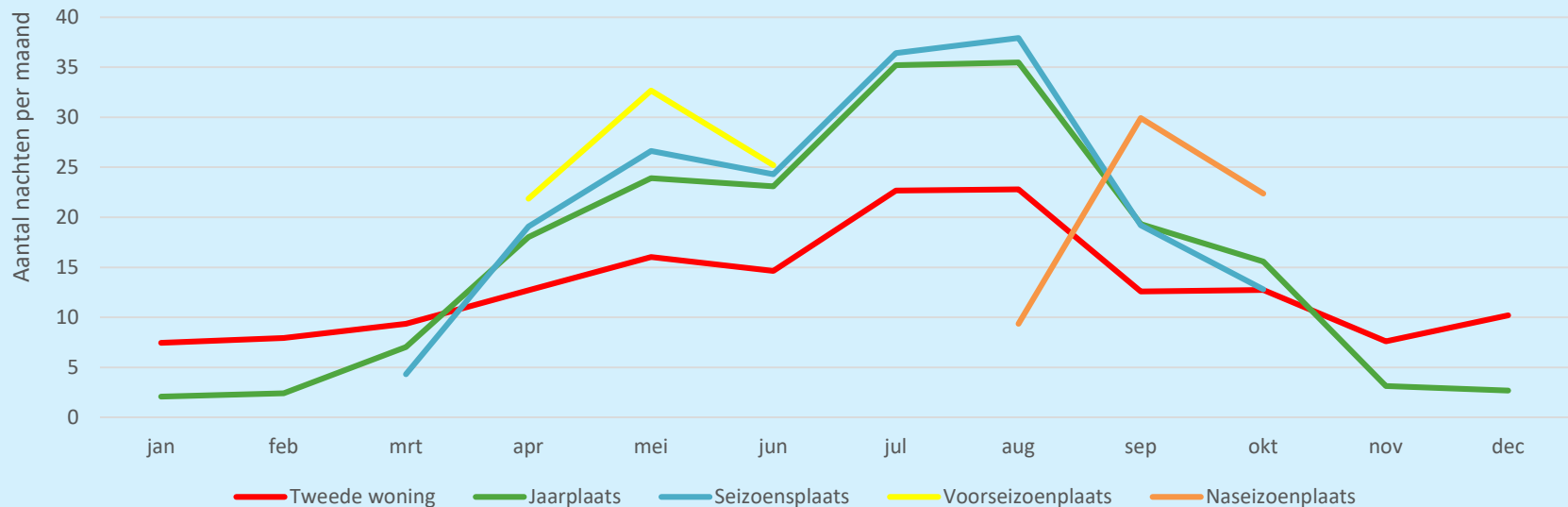
Tabel 7: Gebruik 2e verblijfsaccommodatie (N-3523)

Accommodatietype	Gemiddeld aantal overnachtingen per persoon	Gemiddeld aantal personen	Gemiddeld aantal overnachtingen per jaar
Een tweede woning (> 90 dagen eigen gebruik)	53,37	2,65	141,51
Jaarplaats; een stacaravan of chalet op een camping	72,73	2,55	185,80
Seizoensplaats; een caravan, vouwwagen of tent op een seizoenplaats op een camping	69,53	2,57	178,75

Tabel 8: Totaal aantal overnachtingen van vaste gasten in Zeeland

Accommodatietype	Gemiddeld aantal overnachtingen per jaar	Aantal accommodaties	Totaal aantal overnachtingen per jaar
Een tweede woning (> 90 dagen eigen gebruik)	141,51	11.950	1.691.000
Jaarplaats; een stacaravan of chalet op een camping	185,80	16.630	3.089.900
Seizoensplaats; een caravan, vouwwagen of tent op een seizoenplaats op een camping	178,75	5.960	1.065.400
Totaal			5.846.300

Figuur 2: Seizoensspreiding gebruik 2e verblijfsaccommodatie (N-3523)

Figuur X toont de spreiding van het aantal nachten over de verschillende maanden per accommodatietype. Hieruit blijkt dat eigenaren van tweede woningen jaarrond naar hun vakantieaccommodatie komen, ook in de wintermaanden.

Vaste gasten van campings laten een meer seizoensgebonden patroon zien, logisch gezien de openingsperiode van de meeste campings (april t/m oktober) en ook denkbaar gezien de grotere afhankelijkheid van het weer. Zichtbaar is dat de voor- en naseizoenplaatsen een belangrijke bijdrage leveren aan de bezetting en levendigheid in de schouderseizoenen.

Gebruik accommodatie door derden

Inleiding

De trend 'Van bezit naar gebruik' is een trend die de afgelopen 10 jaar veelvuldig is genoemd. Dit verwijst naar de deeleconomie: doordat consumenten gebruik kunnen maken van andermans eigendommen, is de noodzaak tot bezit kleiner geworden. Denk bijvoorbeeld aan de opkomst van deelauto's. Deze deeleconomie wordt veelal gefaciliteerd door online platformen, zoals Peerby voor het delen van gereedschap en andere spullen in de buurt. Ook in de toeristische branche zijn vergelijkbare platformen bekend, denk hierbij aan Couchsurfing en Airbnb. Vraag is of deze trend ook effect heeft op het marktsegment vaste gasten. Is het zo dat het bezit van vakantieaccommodaties afneemt naarmate er (nog) meer mogelijkheden zijn om accommodaties te huren?

En omgekeerd: zijn vaste gasten zelf bereid om hun vakantieaccommodatie te delen? Websites zoals Airbnb bieden een laagdrempelige manier om zelf de vakantieaccommodatie te verhuren. Tegelijkertijd zijn ook de sleutelbedrijven, die het beheer en de schoonmaak verzorgen, aan de Nederlandse kust in opkomst (Kenniscentrum Kusttoerisme, 2017).

In het landelijke onderzoek van CELTH in 2015 werd geconstateerd dat de deeleconomie bij de vaste gasten beperkt zichtbaar was. Soms werd de accommodatie wel gedeeld met kinderen, kleinkinderen of vrienden, maar van verhuur was slechts beperkt sprake (slechts 7%).

Het niet verhuren van vakantieaccommodaties van vaste gasten heeft als mogelijk nadeel dat de accommodatie leeg staat wanneer de vaste gast niet aanwezig is. Met name voor tweede woningen (bungalows dan wel appartementen) kan deze tijdelijke leegstand als onwenselijk worden ervaren. Mede daarom is de verhuur van recreatiewoningen en -appartementen in Zeeland veelal verplicht.

Gebruik door derden in Zeeland

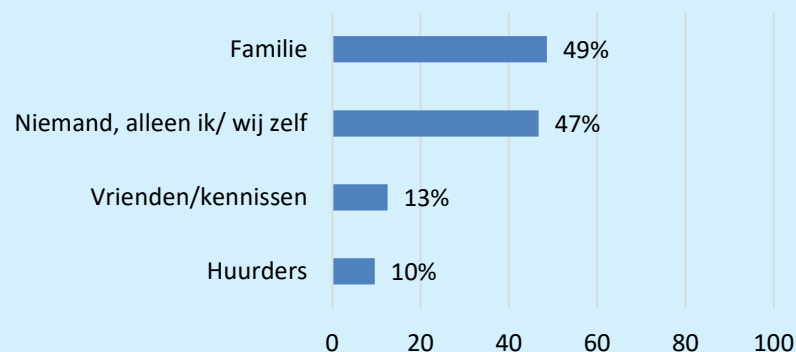
47% van de vaste gasten in Zeeland maakt alleen zelf gebruik van de vakantieaccommodatie. Bijna de helft van de vaste gasten laat familieleden zelfstandig gebruik maken van hun vakantieaccommodatie. 10% van de vaste gasten in Zeeland verhuurt hun vakantieaccommodatie, iets meer dan het landelijk gemiddelde van 7%.

Let wel: in dit onderzoek zijn alleen die tweede woningen meegenomen, die voor meer dan 90 dagen beschikbaar zijn voor eigen gebruik door de eigenaar.

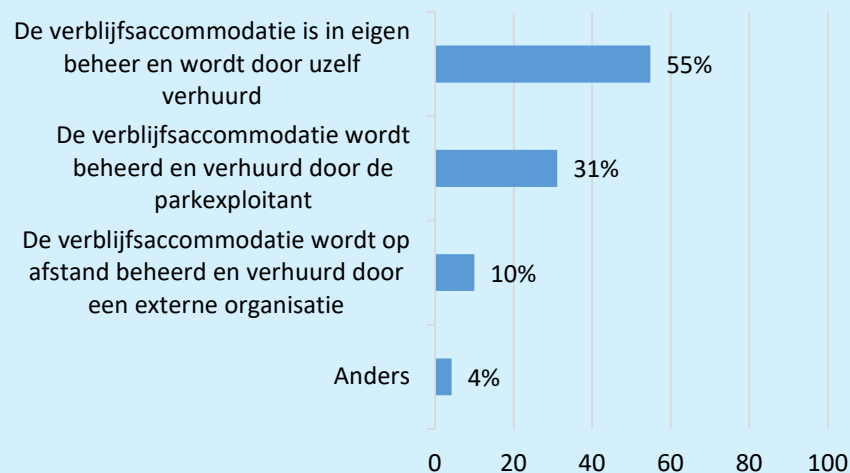
Inzoomend op de verschillende accommodatietypes, verhuren vooral vaste gasten in het bezit van een tweede woning (41%) hun vakantieaccommodatie. Kampeermiddelen op een seizoensplaats worden daarentegen door geen enkele vaste gast verhuurd.

Ruim de helft van de vaste gasten die hun vakantieaccommodatie verhuren, doet dit zelf. 31% laat het beheer en verhuur over aan een parkexploitant.

Figuur 3: Personen die zelfstandig gebruik maken van de verblijfsaccommodatie (N-3909)

Figuur 4: Regelen verhuur N-843

Uitgaven

Inleiding

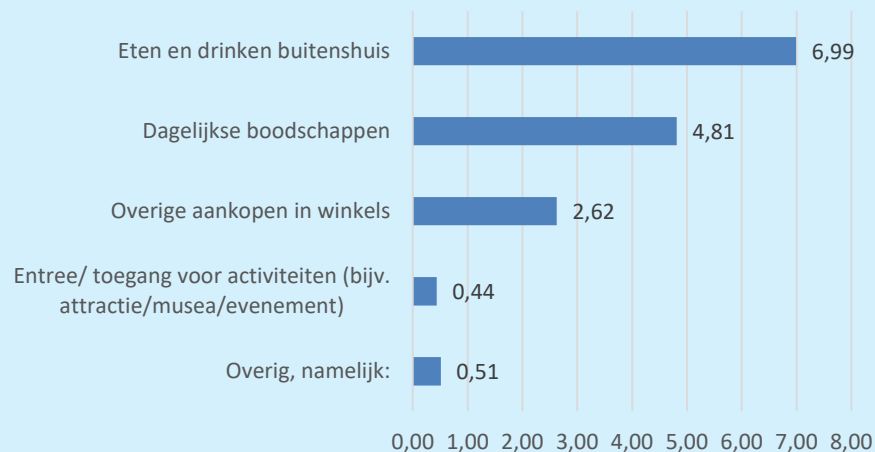
Vaak worden de uitgaven van toeristen vooral gerelateerd aan toeristen die een weekendje of week in een hotel, bungalow of tent verblijven. De uitgaven van vaste gasten worden vaak niet of nauwelijks in ogenschouw genomen. Tegelijkertijd wordt vaak verondersteld dat het economisch belang van de vaste gast gering is, omdat deze gast per dag veel minder besteedt dan gasten die verblijven in een toeristisch gehuurde accommodatie, zoals hotel, vakantiebungalow of camping.

Uit het landelijke onderzoek van CELTH bleek dat de vaste gast zo'n € 13 per persoon per dag besteedt, inderdaad aanzienlijk minder dan de € 32 van een 'reguliere' toerist. Echter, in de uitgaven van de reguliere toerist zijn de kosten van de accommodatie inbegrepen en deze kosten zijn goed voor zo'n 76% van de dagelijkse uitgaven. Na aftrek van deze kosten blijft nauwelijks € 8 per persoon per dag over, minder dus dan de dagelijkse uitgaven van de vaste gast. De vaste gast besteedt ruim een derde van de dagelijkse uitgaven aan eten en drinken buitenshuis en een derde aan boodschappen. In tegenstelling tot wat vaak wordt verondersteld, koopt de vaste gast zijn boodschappen in de meeste gevallen ook in de verblijfsomgeving.

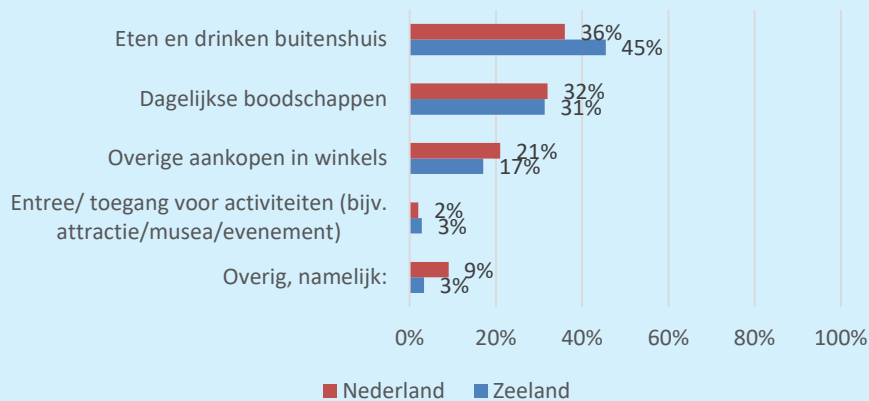
De onderschatting van het economisch belang ontstaat niet alleen door de, op het eerste gezicht, lagere dagelijkse uitgaven. De jaarlijkse uitgaven van de vaste gast, gerelateerd aan het eigendom van de vakantieaccommodatie, blijven in het Continu Vakantie-Onderzoek buiten beschouwing. Aanname was dat deze uitgaven alleen maar een vaste inkomstenbron vormen voor de betreffende campings, jachthavens of vakantieparken.

Het landelijke onderzoek van CELTH in 2015 liet zien dat deze jaarlijkse uitgaven omvangrijker en meer divers zijn dan vermoed. Deze kosten bedragen gemiddeld ruim € 3000 per accommodatie en bestaan uit o.a. huur van de stand-/ligplaats, belastingen, gas/water/elektra en onderhoud. Deze uitgaven komen dus breder in de regionale economie terecht. De omvang van de jaarlijkse uitgaven varieert per type accommodatie.

Figuur 5: Dagelijkse uitgaven per persoon % (N=3409)

Figuur 6: Dagelijkse uitgaven per persoon % (N=3409)

Dagelijkse uitgaven

Vaste gasten in Zeeland geven gemiddeld € 15,38 per persoon per dag uit. Dit is ruim € 2 meer dan het landelijk gemiddelde. De vaste gast in Zeeland geeft vooral meer geld uit aan eten en drinken buitenshuis, namelijk € 6,99. Andere belangrijke dagelijkse uitgaven betreffen de dagelijkse boodschappen. Evenals in het landelijke onderzoek geeft de vaste gast relatief weinig geld uit aan entree/ toegang voor attracties en evenementen (€ 0,44).

Vaste gasten in een tweede woning geven per dag gemiddeld meer geld uit aan 'eten en drinken buitenshuis', 'dagelijkse boodschappen' en 'overige aankopen in winkels' dan vaste gasten in het bezit van een jaar- of seizoenplaats.

Ook per leeftijdscategorie zijn er behoorlijke verschillen in dagelijkse uitgaven. Zo geven vaste gasten tussen de 50 en 65 jaar gemiddeld per dag ruim € 17 uit. Vaste gasten jonger dan 50 jaar geven gemiddeld € 15 per persoon uit, 65-plussers besteden dagelijks € 13. Wel onderneemt de vaste gast jonger dan 50 jaar iets meer activiteiten, waardoor men daar verhoudingsgewijs meer aan besteed.

Vaste gasten uit België geven per dag gemiddeld het meeste uit (€ 19,68). Zij geven vooral veel geld uit aan eten en drinken buitenshuis (€ 10,14). Duitse vaste gasten geven daarentegen per dag minder geld uit, namelijk € 13,13.

Tabel 9: Jaarlijkse uitgaven naar accommodatietype (N-2532)

	Tweede woning	Jaarplaats	Seizoensplaats
Huur lig-/standplaats	€ 382	€ 2.701	€ 1.883
Hypotheek / lening verblijfsaccommodatie	€ 655	€ 64	€ -
Lokale belastingen	€ 649	€ 103	€ 63
Bijdrage VvE	€ 488	€ -	€ -
Gas/water/elektriciteit	€ 848	€ 294	€ 68
Verzekeringen	€ 247	€ 149	€ 59
Stalling	.	.	€ 170
Onderhoud	€ 794	€ 190	€ 53
Schoonmaak	€ 134	€ 21	€ 7
TV, telefonie, internet	€ 177	€ 57	€ 21
Inrichting	€ 302	€ 133	€ 64
Contributie boekingsysteem/website/promotie (bijvoorbeeld VVV)	€ 41	€ 3	€ -
Totale uitgaven	€ 4.718	€ 3.714	€ 2.389

Jaarlijkse uitgaven

Naast de dagelijkse uitgaven aan o.a. boodschappen en horeca heeft de vaste gast ook te maken met jaarlijkse kosten, verbonden aan het bezit van de vakantieaccommodatie.

De hoogte van deze uitgaven verschilt per accommodatietype. Ook zijn niet alle kostenposten van toepassing op de verschillende accommodatiesoorten. Zo hebben gasten met een tweede woning of stacaravan op een jaarplaats niet te maken met stallingskosten.

Zo betaalt de vaste gast gemiddeld € 2.701 voor de huur van een jaarplaats. Dit is bijna € 1.000 meer dan de vaste gast aan de huur van een seizoenplaats kwijt is. Waar de vaste gast voor een tweede woning relatief weinig geld kwijt is aan huur (€ 382), zijn de kosten met betrekking tot de hypotheek (>€ 655), lokale belastingen (€ 649), gas, water en elektriciteit (€ 848) en onderhoud (€ 794) aanzienlijk hoger.

Uiteindelijk zijn de jaarlijkse kosten voor de eigenaren van tweede woningen het hoogst: ruim € 4.700. Vaste gasten met een seizoenplaats betalen bijna € 2.400 per jaar en vaste gasten met een jaarplaats besteden jaarlijks ruim € 3.700.

Tabel 10: Totale uitgaven naar accommodatietype

	Tweede woning	Jaarplaats	Seizoensplaats
Aantal accommodaties	11.950	16.630	5.960
Uitgaven per jaar in Zeeland	€ 2.141	€ 3.045	€ 2.177
Totale uitgaven in Zeeland	€ 25.584.000	€ 50.638.500	€ 12.975.000
Aantal overnachtingen	1.691.000	3.089.900	1.065.400
Uitgaven per dag	€ 18,05	€ 14,47	€ 14,95
Totale uitgaven in Zeeland	€ 30.530.500	€ 44.707.000	€ 15.924.500
TOTAAL	€ 56.114.500	€ 95.345.500	€ 28.899.500

Tabel 11: Totale uitgaven per sector

	Tweede woning	Jaarplaats	Seizoensplaats	Totaal
Sector logies	€ 10.889.500	€ 44.917.500	€ 12.236.000	€ 68.043.000
Sector horeca	€ 14.661.500	€ 19.303.000	€ 7.104.000	€ 41.068.500
Sector detailhandel	€ 29.971.500	€ 29.771.000	€ 9.003.000	€ 68.745.500
Sector recreatie	€ 592.500	€ 1.353.500	€ 556.500	€ 2.503.000
TOTAAL	€ 56.115.000	€ 95.345.000	€ 28.899.500	€ 180.359.500

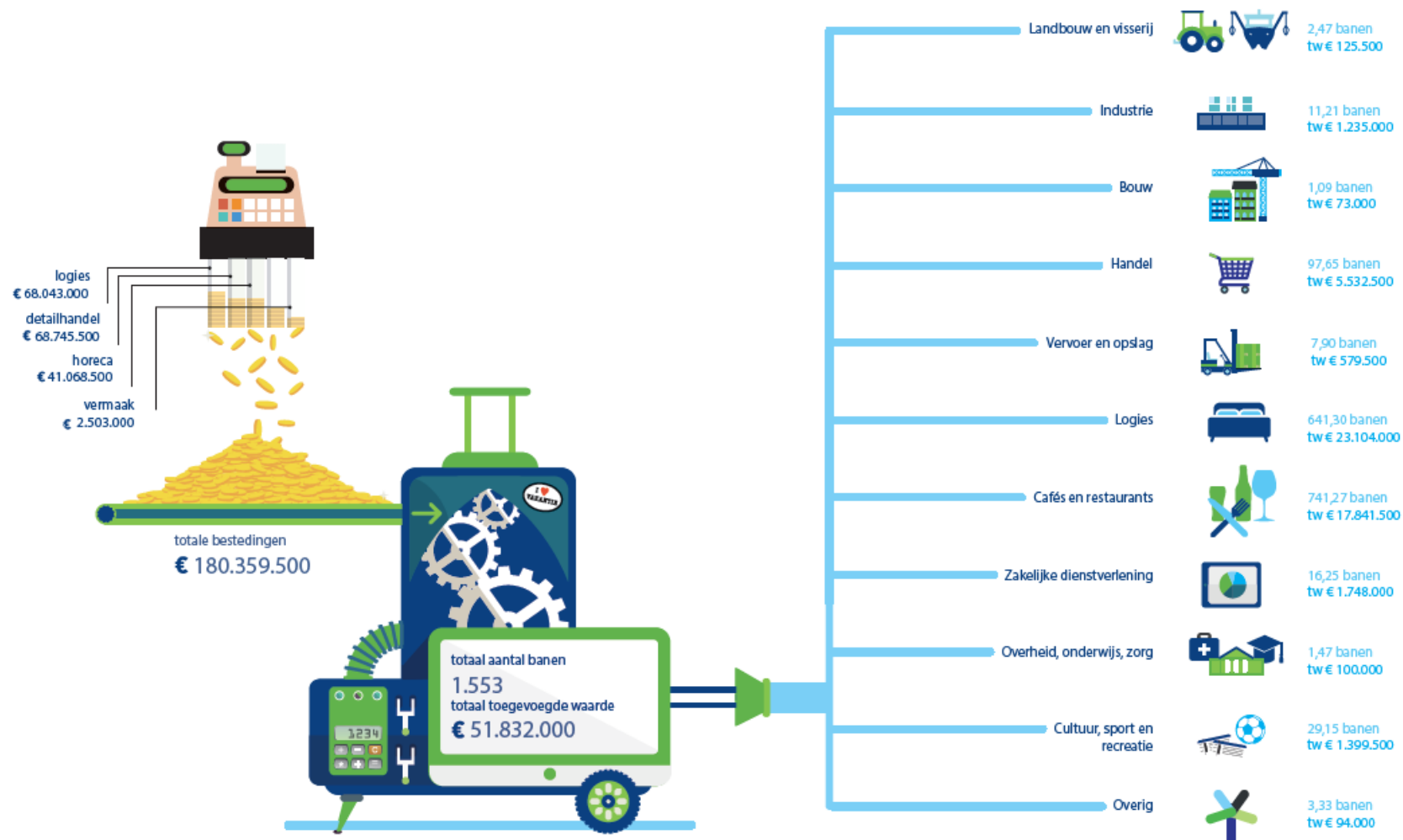
Economische impact

Vaste gasten geven zowel per dag als per jaar geld uit en opgeteld leidt dit tot een fors bestedingsniveau. Niet alle uitgaven komen in de Zeeuwse economie terecht. Zo komen uitgaven aan een hypotheek/lening bij landelijke financiële instellingen terecht en worden energie en telefonie vaak bij landelijke aanbieders afgenomen. Om overschatting van de economische impact voor Zeeland te voorkomen, worden deze uitgavencategorieën niet meegenomen in de berekening.

In totaal besteden vaste gasten ruim € 180 miljoen per jaar in Zeeland. 38% hiervan komt terecht in de detailhandel en nog eens 38% bij logiesbedrijven. De horeca verdient ruim € 40 miljoen (23%) aan vaste gasten, 1% wordt uitgegeven aan recreatieve activiteiten.

Al met al leveren de vaste gasten zo een forse impuls voor de Zeeuwse economie. Hun bestedingen genereren een toegevoegde waarde van € 52 miljoen en creëren daarmee werk voor ruim 1.550 banen ofwel 1.100 FTE. Een uitgebreide weergave van de economische impact staat op de volgende pagina.

Figuur 7: Weergave economische impact van vaste gasten voor Zeeland

Regionale verschillen

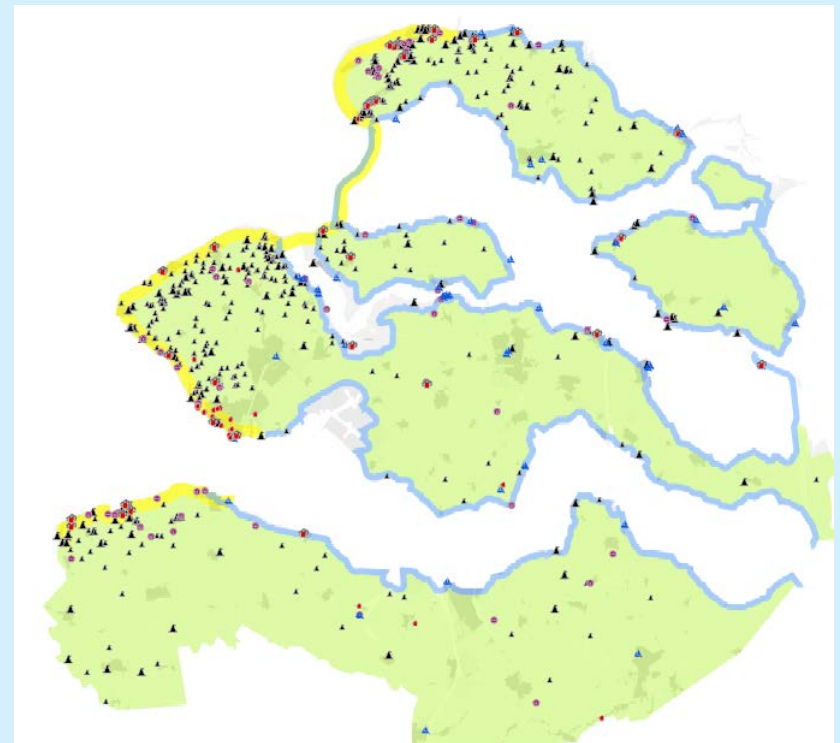
Inleiding

De vakantieaccommodaties van vaste gasten staan verspreid over Zeeland. In gemeenten als Schouwen-Duiveland, Veere, Noord-Beveland en Sluis staan verhoudingsgewijs veel vakantieaccommodaties van vaste gasten, maar ook in de andere gemeenten hebben vaste gasten hun vakantieverblijf. Beleidsmakers vragen zich af of het gedrag van vaste gasten verschilt per gemeente of regio.

In de analyse is allereerst onderscheid gemaakt naar de verschillende gemeenten, voor zover mogelijk met de respons. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen verblijfsrecreatieve regio's, op basis van de locatie van de bedrijven. Deze locatie is ingedeeld in drie groepen, zoals bepaald in het onderzoek van ZKA naar de vitaliteit van verblijfsrecreatie (2015): kust, binnenwater en binnenland. Veronderstelling bij die indeling was dat gasten (al dan niet bewust) kiezen voor locaties nabij zee, water of meer in het binnenland. Daarnaast was de veronderstelling dat verblijfsrecreatiebedrijven in elk van deze regio's op een andere manier functioneert en dat er andere kenmerken en vraagstukken zijn.

De regio's zijn als volgt afgebakend:

- Kust: bedrijven tot 1 kilometer vanaf de duinovergangen (gele strook op de kaart);
- Binnenwater: bedrijven tot 500 meter van de verschillende deltawateren in de provincie (blauwe strook op de kaart);
- Binnenland: de rest van Zeeland

Figuur 8: Weergave van verblijfsrecreatieve regio's (bron: ZKA, 2015)

Verschillen tussen gemeenten

Alleen voor jaarplaatsen is voldoende respons om in te zoomen op eventuele verschillen tussen gemeenten. Kijkend naar het gebruik van de accommodatie, lijkt er op het eerste gezicht sprake te zijn van verschillen tussen gemeenten zoals getoond in tabel 13. Deze verschillen zijn statistisch gezien niet significant, hetgeen betekent dat het gemiddelde voor heel Zeeland van toepassing is voor alle Zeeuwse gemeenten. Ook op andere onderwerpen zijn er geen significante verschillen tussen gemeenten zichtbaar.

Verschillen tussen verblijfsrecreatieve regio's

Kijkend naar de locaties van bedrijven is er wel sprake van significante verschillen. De jaarplaatsen aan de kust en aan de binnenwateren worden gemiddeld 193,6 nachten gebruikt, in het binnenland gemiddeld 173,1 nachten.

Ook het uitgavenpatroon kent significante verschillen gebaseerd op locatie. Op jaarbasis zijn de uitgaven van vaste gasten met een accommodatie in de kustregio verreweg het hoogst. Deze verschillen worden veroorzaakt door de hogere tarieven voor een standplaats en de daarmee samenhangende kosten. Het verschil tussen kust en binnenland bedraagt ruim € 800. Kijkend naar het uitgavenpatroon tijdens het verblijf – de dagelijkse uitgaven – zijn er geen verschillen zichtbaar.

Al met al is dus niet de gemeente, maar de locatie van de vakantieaccommodatie bepalend voor het gebruik en de bestedingen van vaste gasten. Iedere gemeente kent echter meerdere soorten verblijfsrecreatieve regio binnen hun grenzen, waardoor Zeeuwse gemiddelden het meest toepasbaar zijn.

Tabel 12: Gebruik jaarplaats naar gemeenten (N-2306)

Gemeente	Gemiddeld aantal overnachtingen x aantal personen
Schouwen-Duiveland	184,92
Noord-Beveland	191,24
Veere	191,87
Sluis	173,50
Overige Zeeuwse gemeenten	215,75
Zeeland totaal	185,80

Tabel 13: Gebruik jaarplaats naar verblijfsrecreatieve regio (N-2306)

Regio	Gemiddeld aantal overnachtingen x aantal personen
Kust	193,61
Binnenwater	193,65
Binnenland	173,06

Tabel 14: Uitgaven jaarplaats naar verblijfsrecreatieve regio (N-1563)

Regio	Gemiddelde uitgaven per jaar
Kust	€ 4.116
Binnenwater	€ 3.499
Binnenland	€ 3.290

Toekomstperspectief

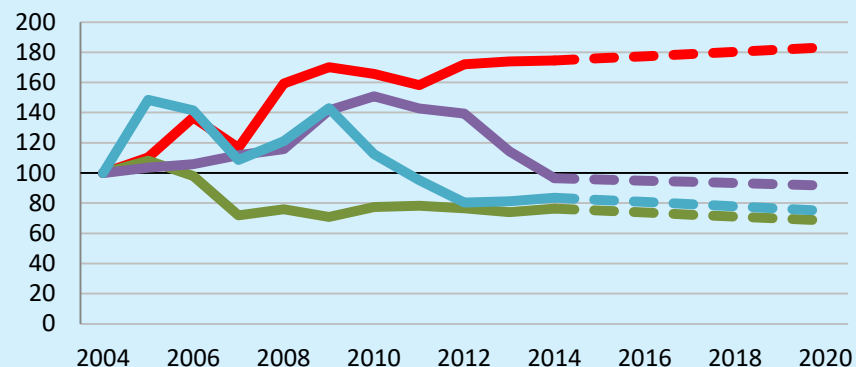
Inleiding

Vaste gasten zijn een belangrijk marktsegment in de verblijfsrecreatie, zowel in aantallen als qua economisch belang. In de cijfers is ook zichtbaar dat het merendeel van de vaste gasten in Zeeland ouder is dan 50 jaar. De vraag is of er de komende jaren veranderingen plaatsvinden in het gebruik van de vakantieaccommodatie dan wel in het bezit van deze vakantieaccommodaties.

Op basis van het onderzoek 'Toekomst van de vaste gast' schreef CELTH de verwachting uit dat het totaal aantal vaste gasten in Nederland de komende jaren stabiel zou blijven. Echter, per accommodatietype verwacht CELTH wel veranderingen: een verdere stijging van het aantal vaste gasten met een tweede woning en een verdere daling van alle andere accommodatietypen.

In Zeeland stelden diverse ondernemers vragen bij deze toekomstverwachting, met name voor wat betreft de stacaravans op jaarplaatsen. Volgens hen komt dit niet overeen met de situatie in Zeeland. Toch, kijkend naar de beperkte cijfers die er zijn over het aanbod van vakantieaccommodaties in Zeeland, blijkt dat het markt-

Figuur 9: Toekomstverwachting vaste gasten, CELTH 2015

segment stacaravans op jaarplaatsen ook in delen van Zeeland in omvang afneemt. Zo is het aantal stacaravans op jaarplaatsen op Schouwen-Duiveland in een periode van 10 jaar met ongeveer een derde deel gedaald. En ook elders in Zeeland zijn signalen dat het aantal jaarplaatsen daalt. Dit komt door een combinatie van factoren: in het kader van kwaliteitsverbetering zijn grotere (en daardoor minder) standplaatsen gerealiseerd, diverse jaarplaatsen zijn omgezet naar verhuur-eenheden of toeristische kampeerplaatsen. Ook is er sprake van campings die zijn omgebouwd naar bungalowparken.

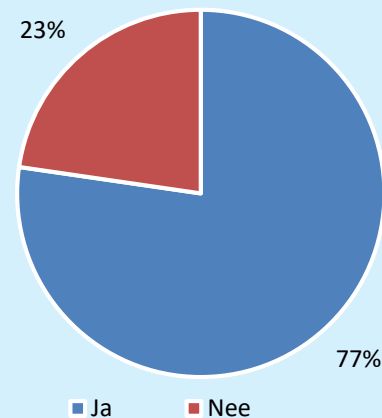
Toekomstplannen vaste gasten in Zeeland

Evenals in het landelijke onderzoek van CELTH (2015), wil ruim driekwart van de vaste gasten meer tijd doorbrengen in de vakantieaccommodatie. Voor 65-plussers geldt in mindere mate dat zij meer tijd willen doorbrengen in hun vakantieaccommodatie. Dit is enigszins logisch omdat zij per persoon al het meeste aantal nachten verblijven in de vakantieaccommodatie.

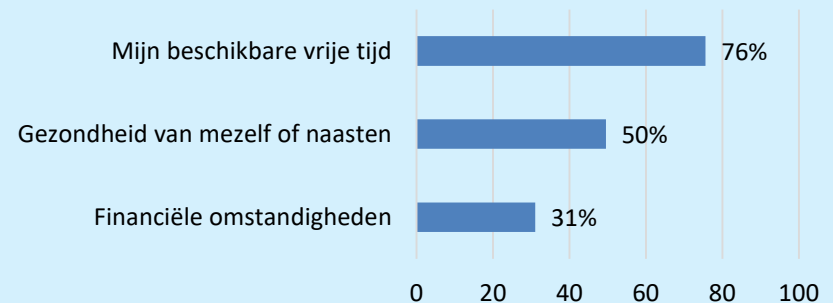
Ruim 40% van de vaste gasten verwacht in de komende jaren ook daadwerkelijk meer gebruik van de vakantieaccommodatie te gaan maken. Vooral de leeftijdscategorie 58-64 jaar ziet mogelijkheden om de komende jaren meer gebruik te maken van vakantieaccommodatie. Slechts 5% van de vaste gasten verwacht minder gebruik te maken van de vaste vakantieaccommodatie.

Tussen wens en verwachting qua gebruik zit een verschil. Er zijn drie factoren die vooral van invloed zijn op het gebruik. Veruit de belangrijkste factor is de beschikbare vrijetijd (76%) van de vaste gast, maar ook de gezondheid van de vaste gast en diens naasten (50%) en financiële omstandigheden (31%) zijn belangrijk.

Figuur 10: Meer tijd willen doorbrengen (N-3128)

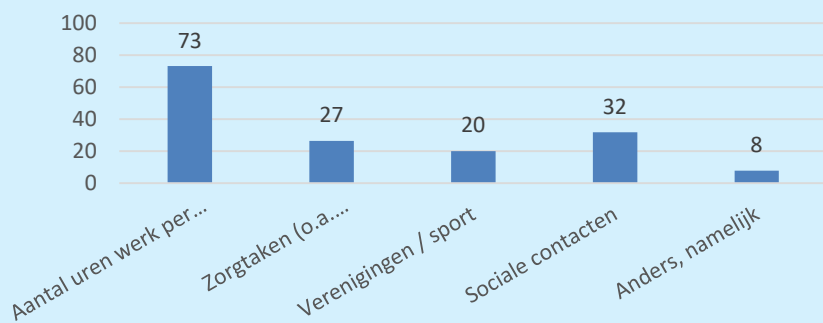
Figuur 11: Factoren invloed op het gebruik van de vakantieaccommodatie N-3165

Tabel 11: Factoren die het gebruik beïnvloeden naar leeftijd (N-3075)

	jonger dan 50 jaar	50 - 57,9 jaar	58 - 64,9 jaar	65 jaar en ouder
Mijn beschikbare vrije tijd	88%	89%	85%	45%
Financiële omstandigheden	36%	32%	30%	28%
Gezondheid van mezelf of naasten	28%	42%	53%	76%
Veranderde samenstelling van mijn huishouden	12%	12%	4%	3%

Figuur 12: Factoren die van invloed zijn op beschikbare vrijetijd (%) N-3075

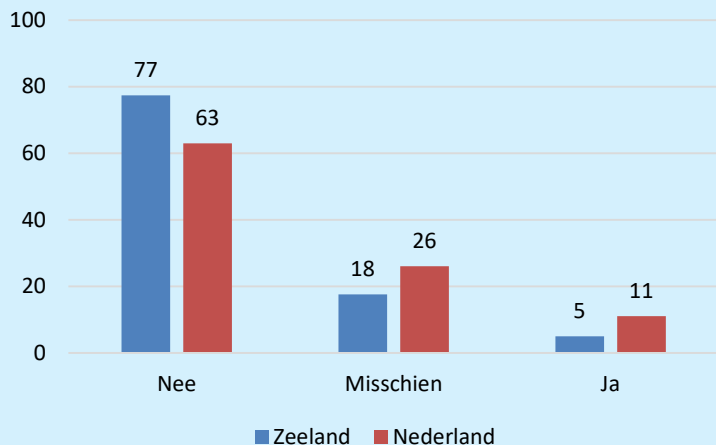

De leeftijd van de vaste gast is bepalend voor de mate waarin de eerder genoemde factoren een rol spelen. Waar de beschikbare vrijetijd een belangrijke factor is voor vaste gasten jonger dan 65 jaar, is de gezondheid een belangrijkere factor voor 65-plussers. Voor de 'jongere' vaste gasten vormen financiële omstandigheden en een veranderende samenstelling van het huishouden een belangrijkere factor.

Voor bijna alle leeftijdsgroepen is de beschikbare vrijetijd de belangrijkste factor die van invloed is op het gebruik van de vakantieaccommodatie. De beschikbare vrijetijd wordt vooral beïnvloed door het aantal uren werk per week (73%). Voor bijna een derde deel van de vaste gasten zijn sociale contacten van invloed op de beschikbare vrijetijd voor het gebruik van de vakantieaccommodatie.

Ook hierbij is sprake van verschillen per leeftijdscategorie. Voor vaste gasten jonger dan 65 jaar is het aantal uren werk per week een belangrijke factor (74-86%). Zorgtaken (40%) en sociale contacten (45%) vormen belangrijke factoren die van invloed zijn op de beschikbare vrijetijd voor vaste gasten ouder dan 65 jaar.

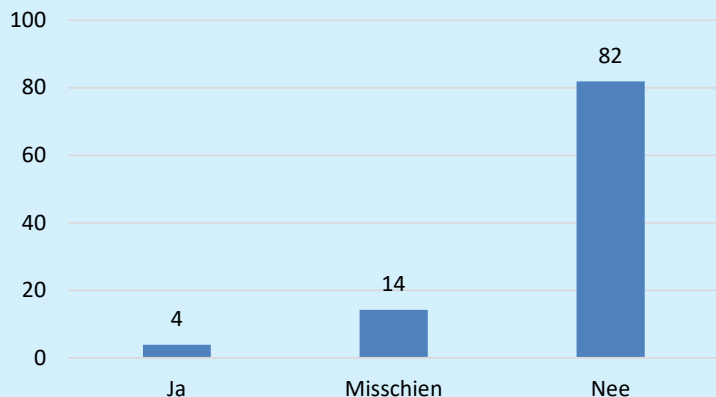
Figuur 13: Verkoopplannen komende 5 jaar (%) (N-3081)

Ruim driekwart van de vaste gasten in Zeeland heeft geen plannen om hun vakantieaccommodatie binnen 5 jaar te verkopen. Bijna 20% overweegt dit en slechts 5% van de vaste gasten in Zeeland heeft het voornemen om hun vakantieaccommodatie binnen 5 jaar te verkopen. Er zijn nauwelijks verschillen in de mate van verkoopplannen voor de verschillende leeftijds-categorieën.

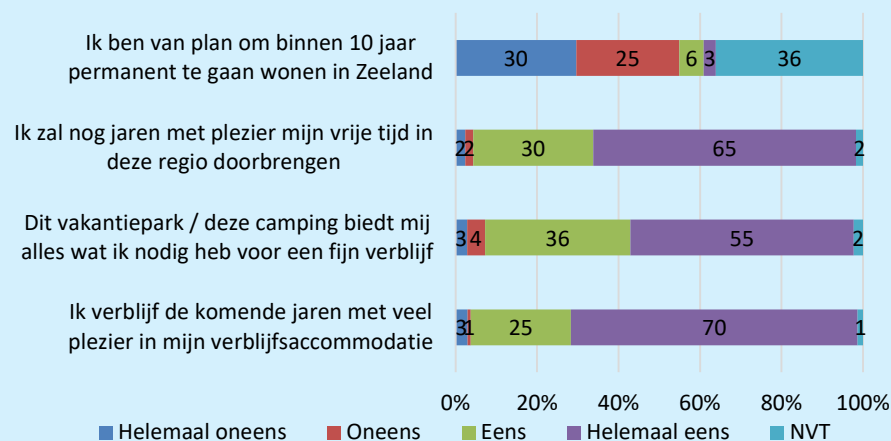
In vergelijking met de uitkomsten van het landelijke onderzoek blijkt dat vaste gasten in Zeeland in mindere mate verkoopplannen hebben dan vaste gasten elders in Nederland.

Figuur 14: Plannen om elders te kopen/ huren (%) (N-3066)

Ook heeft de meerderheid van de vaste gasten (82%) geen plannen om naar een andere locatie te gaan. Met name de oudere leeftijdscategorieën (vanaf 58 jaar oud) hebben geen plannen om ergens anders een vaste vakantieaccommodatie te kopen/ huren. Ondanks dat vaste gasten met een seizoensplaats de mogelijkheid hebben om ieder jaar ergens anders te verblijven geeft ook hier slechts 5% van de vaste gasten aan naar een andere locatie te willen gaan.

Figuur 15: Stellingen over de toekomst (N=3099)

Aan de respondenten is ten slotte een viertal stellingen over de toekomst voorgelegd. Vaste gasten verwachten de komende jaren met veel plezier naar de vakantieaccommodatie (95%) en Zeeland (95%) te gaan. 91% van de vaste gasten vindt dat de camping, park of haven alles biedt wat zij nodig hebben. Een klein deel van de vaste gasten (9%) beschouwt hun vakantieaccommodatie als opstap naar permanent wonen in Zeeland. Dit biedt kansen voor het werven van nieuwe inwoners voor Zeeland.

Verbeterpunten

Inleiding

In het toerisme vindt een zogeheten tweedeling plaats, waarbij toeristen enerzijds vragen om steeds luxere en comfortabelere vakanties, anderzijds willen toeristen terug naar de basis en verbonden zijn met de natuur. Wat de toerist ook wil, aangenomen wordt dat consumenten en dus ook toeristen steeds kritischer worden ten aanzien van de geleverde producten, diensten en dus vakanties.

Uit het landelijke onderzoek bleek dat vaste gasten vooral erg tevreden waren over hetgeen zij hadden. De vaste gast hecht veel waarde aan een natuurrijke omgeving met voldoende fiets- en wandelmogelijkheden en zij is tevens over deze zaken erg tevreden. Op het park of in de haven heerst er grote tevredenheid over de rust en ruimte, de grootte van de sta-, lig- of seizoenplaats en het personeel. Ruim drie kwart van de vaste gasten hecht veel waarde aan WIFI, maar ruim de helft is hierover ontevreden.

Verbeterpunten volgens vaste gasten Zeeland

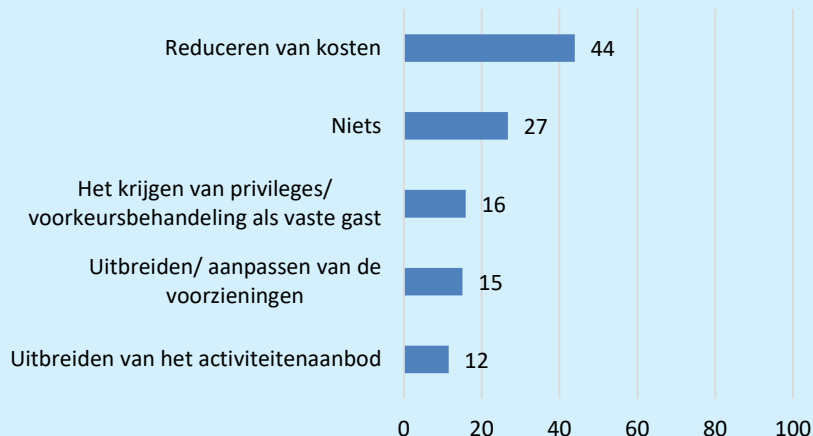
Ruim een kwart van de vaste gasten in Zeeland zegt dat er niets verbeterd hoeft te worden op de camping / het park waar zij verblijven. De rest noemt wel verbeterpunten. 44% van de vaste gasten in Zeeland wil graag dat de kosten van de camping, park of haven worden gereduceerd. 16% zou graag een aantal privileges willen krijgen als vaste gast. 15% wil het voorzieningenaanbod uitgebreid zien. Hierbij noemt men o.a. meer en betere douches, een zwembad, het restaurant en wifi/internet.

Voorals vaste gasten met een jaarplaats (52%) vinden dat de camping of het park de kosten moet reduceren. Dit geldt in mindere mate voor vaste gasten met een tweede woning (26%) of seizoenplaats (31%).

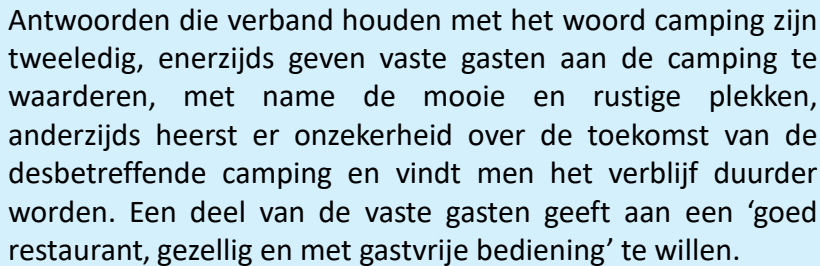
Inzoomend op leeftijd valt op dat voor vaste gasten ouder dan 65 jaar vaker niets verbeterd hoeft te worden.

Ditzelfde geldt voor vaste gasten op een mini-camping. Bijna de helft van de vaste gasten op een mini-camping vindt dat er niets verbeterd hoeft te worden op de camping. Ook is voor slechts 14% van de vaste gasten op een mini-camping een reductie van kosten een wens.

Figuur 16: Verbeterpunten (%) (N-3113)

Op de vorige pagina werd al kort ingegaan op de genoemde verbeterpunten voor een camping, vakantiepark of haven. Ruim 2000 vaste gasten hebben de open vraag beantwoord ‘Wat mist u nog op de camping / het park waar uw vakantieaccommodatie staat?’. Hiervan gaf een groot deel van de vaste gasten aan dat zij niets missen. Veel vaste gasten gaven aan een zwembad te willen. Noemt de vaste gast wifi, dan willen zij een goede, stabiele en gratis wifiverbinding.

Ook wat betreft de omgeving geeft een groot deel van de vaste gasten aan niets te missen. Soms wordt juist geopperd dat zij het juist graag zo houden zoals het is. Ook in de omgeving mist een deel van de vaste gasten een zwembad. Daarnaast missen sommige vaste gasten bepaalde winkels/supermarkten in de omgeving. Ten slotte geeft een deel van de vaste gasten aan dat zij bij het strand meer horeca, douchegelegenheid en toiletten zouden willen.

Overige accommodatietypen

Voor- of naseizoensplaatsen

Bij voor- of naseizoensplaatsen is er sprake van voordelige kampeerarrangementen voor de periode van april t/m juni of september & oktober. Het is voor toeristische regio's en bedrijven een interessante groep gasten, omdat zij in de zogeheten schouderseizoenen komen, waardoor het seizoen wordt verlengd.

Over deze groep gasten en hun gebruik van de vakantieaccommodatie is vrij weinig bekend. Helaas is ook in dit onderzoek de respons te laag om een representatief beeld te schetsen over voor- en naseizoengasten. De resultaten zijn dan ook **indicatief**. Toch komen de cijfers over het gebruik van de accommodatie overeen met recent uitgevoerde onderzoeken in het kader van de onderbouwing van het forfait toeristenbelasting.

Tabel 15: Gebruik 2e verblijfsaccommodatie (N-126)

Accommodatietype	Gemiddeld aantal overnachtingen per persoon	Gemiddeld aantal personen	Totaal aantal overnachtingen
Voorseizoensplaats	33,96	2,42	82,30
Naseizoensplaats	27,70	2,32	64,26

Vaste gasten met een caravan, vouwwagen of tent op een voor- of naseizoenplaats verschillen vrijwel niet qua leeftijd en nationaliteit ten opzichte van andere accommodatie typen. Ook laten vaste gasten op een voor- en naseizoenplaats evenals andere vaste gasten alleen familieleden zelfstandig gebruik maken van de accommodatie.

Het merendeel van de vaste gasten op een voor- of naseizoenplaats heeft geen plannen om hun kampeermiddel in de komende jaren te verkopen. Ondanks dat de vaste gast op een voor- of naseizoenplaats de mogelijkheid heeft om per seizoen een andere locatie te kiezen, zijn deze gasten vaak trouw aan hun camping en hebben zij geen plannen om elders te gaan staan.

Dit blijkt ook uit hun tevredenheid: de meeste voor- en naseizoengasten noemen geen verbeterpunten voor hun camping. Wanneer men wel iets noemt, dan heeft dat vaak betrekking op goede wifi, het ontbreken van een zwembad of een (goed) restaurant.

Vaste ligplaatsen

Eigenaren van een kajuitboot op een vaste ligplaats in een jachthaven, wijken in sommige opzichten af van de vaste gast in het bezit van een vakantieaccommodatie op het land. Ondanks dat zij in het bezit zijn van een vaste ligplaats in hun thuishaven, kunnen zij met hun boot op vakantie gaan in andere havens. De thuishaven geldt daarom deels als vakantiebestemming en deels als stalling voor de boot wanneer men daar geen gebruik van maakt.

CELTH beschreef in hun landelijke onderzoek geen positief toekomstbeeld voor dit marktsegment: het aantal bootbezitters staat door de vergrijzing onder druk en het werven van jonge aanwas verloopt moeizaam. Daarom verwachtte CELTH dat dit marktsegment verder zal dalen.

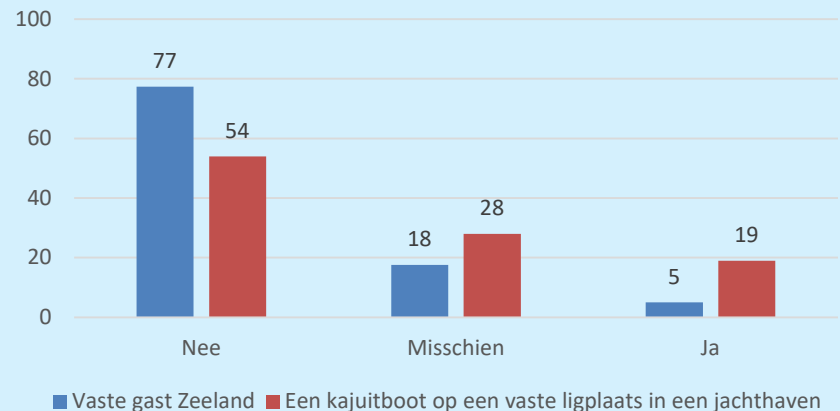
In het onderzoek in Zeeland is er sprake van beperkte respons van het aantal eigenaren van een kajuitboot op een vaste ligplaats: slechts 189 respondenten. Daardoor zijn de resultaten niet representatief. Toch schetsen de uitkomsten wel een beeld van genoemde verbeterpunten en toekomstplannen.

Evenals vaste gasten met andere typen accommodaties zou het merendeel van de vaste ligplaatshouders meer tijd willen doorbrengen op de boot. Ongeveer de helft van de respondenten verwacht dit ook daadwerkelijk te kunnen doen.

De toekomstprognose van CELTH wordt enigszins bevestigd door de vraag naar eventuele verkoopplannen. 19% van de ligplaatshouders zegt van plan te zijn om de boot binnen 5 jaar te verkopen, 28% overweegt dit. Dit is een veel groter percentage dan de vaste gasten met een vakantieaccommodatie op het land.

Gevraagd naar verbeterpunten noemt de helft van de vaste ligplaatshouders het reduceren van kosten in de thuishaven. Vaste gasten met een kajuitboot geven evenals andere vaste gasten aan behoefte te hebben aan goede wifi-verbinding, winkels en restaurants in of nabij de haven. Toch zijn er ook aantal zaken specifiek voor de watersport, zoals opmerkingen omtrent blauwalg, moderne steigers en winkels met watersport-artikelen.

Figuur 19: Verkoopplannen komende 5 jaar (%) (N=189)

Mini-campings

Verschilt de vaste gast op een 'grote' camping ten opzichte van een mini-camping? In veel opzichten laten de uitkomsten van het onderzoek geen significante verschillen zien. Zo overnacht de vaste gast op een mini-camping gemiddeld evenveel nachten als vaste gasten op grotere campings. Daarentegen is er minder sprake van gebruik door derden: vaste gasten op een mini-camping verhuren hun vakantieaccommodatie niet, maar laten ook familie en bekenden in veel mindere mate zelfstandig gebruik maken van hun vakantieaccommodatie.

Qua uitgavenpatroon zijn er nauwelijks verschillen zichtbaar voor wat betreft de dagelijkse uitgaven tijdens het verblijf. Bij de jaarlijkse kosten zijn er wel significante verschillen zichtbaar. Zo betaalt men gemiddeld beduidend minder huur voor een standplaats (€ 1468 t.o.v. grote camping € 2530). Ook geven vaste gasten op een mini-camping minder geld uit aan gas, verzekeringen en inrichting.

Net als andere vaste gasten in Zeeland zijn vaste gasten op mini-campings zeer tevreden. Bijna de helft van alle vaste gasten op een mini-camping geeft aan dat er niets verbeterd hoeft te worden op de mini-camping. De lagere kosten voor de standplaats zijn ook merkbaar wanneer gevraagd wordt naar verbeterpunten: een veel kleiner percentage vraagt om een reductie van kosten (12% t.o.v. 47% gasten grote campings). Op mini-campings hebben vaste gasten ook nauwelijks behoefte aan speciale privileges (2% t.o.v. 18% grote campings).

Bij overige verbeterpunten wordt regelmatig de behoefte aan een betere / goede wiferverbinding genoemd. Een ander aspect dat verschillende vaste gasten noemen is een goed sanitairgebouw.

"Het is een rustige camping waar mensen graag terugkomen. De faciliteiten zijn prima in orde en de eigenaar doet van alles om de mensen het naar de zin te maken. Ringsteken in de schuur en een rondje met de tractor met enige regelmaat."

"Nieuw toiletgebouw, douche accommodatie, alles is helaas erg verouderd."

"Goed werkend internet"

Tot slot

Vaste gasten enorm belangrijk marktsegment

Zeeland telt naar schatting 45.000 vakantieaccommodaties in het bezit van vaste gasten. Het gaat om zo'n 113.000 mensen die zo hun vaste vakantieverblijf in Zeeland hebben. Ter vergelijking: dit is bijna 30% van de reguliere Zeeuwse bevolking. 5% van de vaste gasten woont ook in Zeeland, 51% elders in Nederland, 32% in Duitsland en 11% in België.

Al deze vaste gasten brengen veel tijd door in Zeeland: gezamenlijk zo'n 5,8 miljoen nachten. In toeristische accommodaties worden volgens het CBS zo'n 10,1 miljoen nachten doorgebracht, vaste gasten zijn dus van groot belang voor het toerisme in Zeeland. Niet alleen qua aantallen nachten, maar ook in economisch opzicht. Uitgaven tijdens het verblijf in Zeeland alsmede de uitgaven verbonden aan het bezit van de vakantieaccommodatie tellen op tot € 180 miljoen per jaar. 38% hiervan komt terecht in de detailhandel en nog eens 38% bij logiesbedrijven. De horeca verdient ruim € 40 miljoen (23%) aan vaste gasten, 1% wordt uitgegeven aan recreatieve activiteiten.

Doordat vaste gasten gedurende het hele seizoen veel tijd en geld besteden in Zeeland, zijn zij een belangrijk marktsegment voor toeristisch Zeeland en leveren zij een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van het voorzieningenniveau in Zeeland.

De vaste gast is in veel opzichten een tevreden gast. Veel respondenten zeggen niets te willen veranderen of verbeteren op het bedrijf waar zij hun vakantieaccommodatie hebben. Gevraagd naar verbeterpunten op bedrijfsniveau zou 44% een kostenreductie wensen. 16% zou graag wat meer privileges krijgen als zijnde vaste gast. 15% noemt verbeterpunten ten aanzien van voorzieningen, denk hierbij vooral aan een goede wifi-verbinding en een groter dan wel verwarmd zwembad. Gevraagd naar verbeterpunten in de omgeving hebben veel gasten geen wensen, sterker nog: zij zouden de omgeving het liefst houden zoals die nu is. Wanneer men toch verbeterpunten noemt, dan wordt hier opnieuw een zwembad genoemd. Daarnaast missen sommige vaste gasten bepaalde winkels/supermarkten in de omgeving. Ten slotte geeft een deel van de vaste gasten aan dat zij bij het strand meer horeca, douchegelegenheid en toiletten zouden willen.

Toekomst marktsegmenten

De vaste gast is een trouwe gast. Men is trouw aan de camping / het vakantiepark waar men verblijft en er is maar zeer beperkt sprake van plannen om de vakantieaccommodatie te verkopen. Op basis hiervan lijkt er voor Zeeland een rooskleuriger toekomstbeeld geschetst te kunnen worden dan de landelijke marktprognose van CELTH. Toch is het lastig om op basis van dit onderzoek een prognose te maken voor dit marktsegment, omdat de verschillende accommodatietypen ieder hun eigen ontwikkelingen kennen.

De markt voor tweede woningen kent twee gezichten. Enerzijds is er sprake van woningeigenaren die hun vakantiewoning primair voor eigen recreatief gebruik bezitten (doelgroep van dit onderzoek). Maar de markt wordt sterk beïnvloed door beleggers op zoek naar goede rendementen, die recreatievastgoed primair kopen voor de verhuur. Het lijkt erop dat deze markt nog altijd groeiend is.

Kijkend naar het seizoenspatroon blijkt dat eigenaren van tweede woningen hun woning verspreid over het hele jaar gebruiken, ook gedurende de wintermaanden. Zij verblijven gemiddeld 53 nachten per jaar in de woning, minder dan vaste gasten op jaar- en seizoenplaatsen. Hun uitgavenpatroon is echter het hoogste van alle vaste gasten.

Het segment jaarplaatsen op campings lijkt zich te stabiliseren in Zeeland. In de afgelopen jaren is het aanbod al fors ingekrompen door een samenloop van een verschillende omstandigheden (kwaliteitsverbetering / verdunning op kampeerbedrijven, omzetting naar verhuureenheden, verkoop van terreinen). Kijkend naar signalen in het veld lijkt er nu een nieuwe balans te zijn ontstaan tussen vraag en aanbod. Vraag is echter of dit in heel Zeeland speelt of dat er sprake is van regionale verschillen. Dit zou nader moeten worden onderzocht.

De markt voor seizoenplaatsen / voor- en naseizoenplaatsen fluctueert sterk van jaar tot jaar. Het is dan ook moeilijk om hiervoor een prognose te maken. De kampeerbedrijven benadrukken het belang van aantrekkelijke voor- en naseizoenarrangementen, in het kader van het versterken van de schouderseizoenen. Wanneer het stimuleren van seizoensspreiding een speerpunt is van beleid, kan men overwegen om deze voor- en naseizoensperiode ook financieel aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld door gereduceerde tarieven toeristenbelasting. Onderzocht moet worden of dit qua belastingwetgeving mogelijk is.

Forfait toeristenbelasting

Een belangrijke extra aanleiding voor dit onderzoek was de wens om te komen tot een realistische onderbouwing van het forfait toeristenbelasting, zoals deze gehanteerd wordt voor jaarplaatsen, seizoenplaatsen, vaste ligplaatsen, voor- en naseizoenplaatsen. Daarom was het van belang om een goed beeld te krijgen van het huidige gebruik van de vakantieaccommodaties: aantal nachten en aantal personen. Dit is ten dele gelukt. Voor jaarplaatsen was er veel respons, waardoor de resultaten per gemeente / regio geanalyseerd konden worden. Voor seizoenplaatsen was er eveneens voldoende respons, maar niet toereikend voor een gemeentelijke analyse. Helaas was er onvoldoende respons voor vaste ligplaatsen en voor- en naseizoenplaatsen.

Op jaarplaatsen worden gemiddeld 185,8 nachten doorgebracht: 72,7 nachten met 2,55 personen. De verschillen tussen gemeenten zijn statistisch gezien niet significant, dit betekent dat dit gemiddelde van 185,8 nachten voor alle Zeeuwse gemeenten kan worden gehanteerd.

Het gebruik is dus niet afhankelijk van de gemeente waar de accommodatie staat, wel zijn verschillen zichtbaar tussen de kuststrook (< 1km van strandovergang), de binnenwateren (< 500 meter van dijk) en het binnenland. Deze verschillende regio's komen echter voor binnen één en dezelfde gemeente, waardoor het onuitvoerbaar is om tarieven te differentiëren.

Op seizoenplaatsen worden gemiddeld 178,8 nachten doorgebracht: 69,5 nachten met 2,57 personen. Een statistische vergelijking tussen jaar- en seizoenplaatsen laat zien dat het verschil in gebruik tussen beide accommodatietypen niet significant is. Dit betekent dat gemeenten ervoor kunnen kiezen om dezelfde grondslag te hanteren voor zowel jaarplaatsen als seizoenplaatsen: 184,33 nachten per jaar.

De uitkomsten voor voor- en naseizoenplaatsen komen, ondanks de beperkte respons in dit onderzoek, sterk overeen met recent uitgevoerde onderzoeken op Walcheren en Schouwen-Duiveland. Hoewel ook die onderzoeken enkele beperkingen hadden in de uitvoering, wordt aanbevolen om die uitkomsten te hanteren als grondslag voor het forfait toeristenbelasting. Het is immers in meerdere onderzoeken niet gelukt om tot nadere resultaten te komen.

Gezien de geringe respons vanuit de watersport wordt aanbevolen om de uitkomsten van dit onderzoek niet te gebruiken als grondslag voor de watertoeristenbelasting.

Programmatisch onderzoek

Zeeuwse gemeenten kunnen dus allen dezelfde grondslag hanteren voor het forfaitaire tarief voor jaar- en seizoenplaatsen. Geadviseerd om het onderzoek naar het gebruik van de accommodatie eens in de vijf jaar voor geheel Zeeland te herhalen. Op deze manier kunnen gemeenten hun budgetten voor de onderbouwing van de heffing toeristenbelasting bundelen en is er sprake van een eenduidige onderzoeksmethode met eenduidige resultaten.

Gezien de omvang van het huidige onderzoek en de bijbehorende vragenlijst achten de betrokkenen het niet wenselijk om het onderzoek in volle omvang te herhalen. Overige onderwerpen zoals toekomstplannen en uitgaven van de vaste gast kunnen in de tussenliggende jaren op minder grote schaal worden bevraagd onder vaste gasten die willen deelnemen aan een vervolgonderzoek.

Verhuur aan particulieren

Online platforms als Airbnb en Wimdu faciliteren een laagdrempelige manier om vakantieaccommodaties te verhuren, ook voor vaste gasten. Eigenaren van tweede woningen (zelfs wanneer zij deze primair voor eigen recreatief gebruik bezitten) verhuren hun woning in grote getalen (bijna 47%). Signalen vanuit kampeerbedrijven tonen aan dat ook eigenaren van stacaravans op jaarplaatsen verhuur als mogelijke extra inkomstenbron hebben ontdekt, alhoewel dit tot op heden in beperkte mate voorkomt (5%). De verhuur kan voor zowel de regio als de vaste gast extra inkomsten betekenen. Toch blijken camping/vakantiepark en gemeente

niet altijd op de hoogte te zijn van verhuur. Daarentegen verwachten huurders via deze online platformen wel goede service van campings en vakantieparken, ook al verdienen de bedrijven er niets aan. Bovendien lopen gemeenten toeristenbelasting mis.

Zowel verblijfsaccommodaties als overheden dienen duidelijke regelgeving te ontwikkelen en te communiceren inzake een meldingsplicht over verhuur door de vaste gast. Dit alles om enerzijds een kwalitatief onderkomen te garanderen en anderzijds ook aan de veiligheidsvoorschriften te kunnen voldoen. Aanbevolen wordt om op Zeeuws niveau één uniform beleid te ontwikkelen.

Mix van vaste gasten

In Zeeland komen verhoudingsgewijs meer Duitse en Belgische vaste gasten dan in de rest Nederland. Op sommige verblijfsaccommodaties is de samenstelling van het gastenbestand aan het veranderen en overheerst bijvoorbeeld één nationaliteit. Voor de bedrijfsvoering is een mix van nationaliteiten wenselijk; zodat een bedrijf niet afhankelijk wordt van één herkomstmarkt. De Belgische vaste gasten nemen in aantallen toe en vormt een interessante doelgroep vanwege haar hoge uitgavenpatroon.

Bijlage: Uitkomsten gemeente

De gemeente heeft ongeveer 15.000 vaste gasten, die jaarlijks ruim 2 miljoen nachten in hun vakantieaccommodatie op Schouwen-Duiveland verblijven. Dit is 40% van alle overnachtingen in de gemeente.

Evenals elders in Zeeland mist een groot deel van de vaste gasten niets in de omgeving. Zaken die volgens sommige vaste gasten ontbreken zijn winkels in de nabije omgeving van de vakantieaccommodatie. Zo geeft een aantal gasten aan behoefte te hebben aan een grote supermarkt en bakker. Daarnaast zouden vaste gasten graag een buitenzwembad zien.

Uit het onderzoek van CELTH uit 2015 kwam naar voren dat rust een belangrijk bezoekmotief is voor de vaste gast. Een deel van de vaste gasten op Schouwen-Duiveland roemt dan ook de rust. Aan de andere kant constateert een deel van de vaste gasten ook dat de rust onder druk staat, o.a. door bebouwing.

“Helemaal niets, wij zijn uiterst tevreden”

"Beteren wegen. Wegen zijn nu hobbelig en veelal slecht geasfalteerd!"

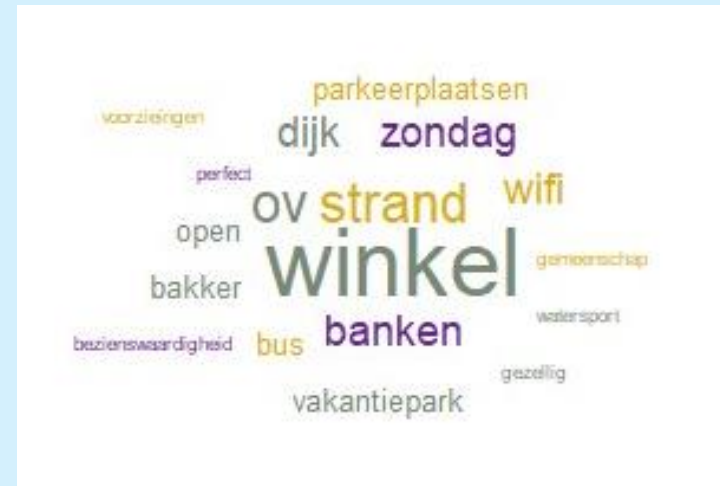
Gemeente Tholen

De gemeente heeft bijna 2.500 vaste gasten, die jaarlijks zo'n 225.000 nachten in hun vakantieaccommodatie op Tholen verblijven. Dit is 72% van alle overnachtingen in de gemeente.

Aan dit onderzoek hebben 128 vaste gasten met een vakantieaccommodatie op Tholen meegedaan. Welke verbeterpunten noemen zij voor de omgeving?

Ook in de gemeente Tholen zijn vaste gasten veelal tevreden over de omgeving. Toch wordt een aantal verbeterpunten genoemd:

- openbaar vervoer
- aanbod winkels (o.a. watersport)
- winkels open op zondag
- strandjes aan Oosterschelde
- betere internetverbinding
- bankjes op de dijken
- meer vermaak

“Niets, Tholen is perfect zoals het is! (of misschien toch een kibbeling restaurant !)”

“Een paar leuke terrasjes aan het water. Het hoeft geen Renesse te worden maar iets meer leven zouden we wel op prijs stellen....”

De gemeente heeft zo'n 7.200 vaste gasten, die jaarlijks bijna 1.200.000 nachten in hun vakantieaccommodatie in de gemeente Veere verblijven. Dit is bijna een kwart van alle overnachtingen in de gemeente.

Evenals elders in Zeeland mist een groot deel van de vaste gasten in de gemeente Veere niets in de omgeving. Wel ontbreekt het volgens sommige vaste gasten aan een horecagelegenheid in de nabije omgeving van de vakantieaccommodatie. Ook heeft een aantal vaste gasten behoefte aan een zwembad.

De vaste gast in Veere is minder uitgesproken dan vaste gasten in andere gemeenten over hetgeen wat zij missen. Zaken die men o.a. mist zijn slecht weervoorzieningen, specifieke winkels en goed openbaar vervoer.

“Eigenlijk niet veel. We ontspannen en genieten hier. Onze kinderen, kleinkinderen en hond vinden het een feest om hier te zijn. We hebben ons huis nu al 22 jaar en zelf komen we hier al ruim 30 jaar.”

*"Een restaurant, bijvoorbeeld
aan het strand, zodat je kan
geniet van het mooie uitzicht!"*

Gemeente Noord-Beveland

De gemeente heeft ongeveer 5.100 vaste gasten, die jaarlijks bijna 700.000 nachten in hun vakantieaccommodatie op Noord-Beveland verblijven. Dit is 44% van alle overnachtingen in de gemeente.

Aan dit onderzoek hebben 428 vaste gasten met een vakantieaccommodatie op Noord-Beveland meegedaan. Welke verbeterpunten noemen zij voor de omgeving?

Veel vaste gasten missen niets op Noord-Beveland. Volgens sommige vaste gasten ontbreekt het aan winkels, met een ruim aanbod in de nabije omgeving van de vakantieaccommodatie. Een aantal vaste gasten heeft behoefte aan een budget supermarkt. Ook zou een deel van de vaste gasten willen dat op zondag de winkels open zijn.

Daarnaast hebben sommige vaste gasten behoefte aan meer restaurants en terrasjes op Noord-Beveland. In het verlengde hiervan is er ook vraag naar meer uitgaansgelegenheden.

“Niets, alles wat ik wens is hier in de buurt.”

“Betere horeca, ik mis wel wat gezellige kroegjes en betere restaurants”

Gemeente Sluis

De gemeente heeft ongeveer 7.300 vaste gasten, die jaarlijks bijna 900.000 nachten in hun vakantieaccommodatie in de gemeente Sluis verblijven. Dit is 27% van alle overnachtingen in de gemeente.

Aan dit onderzoek hebben 517 vaste gasten met een vakantieaccommodatie in de gemeente Sluis meegedaan. Welke verbeterpunten noemen zij voor de omgeving?

Evenals elders in Zeeland mist een groot deel van de vaste gasten in de gemeente Sluis niets in de omgeving.

Zaken die volgens sommige vaste gasten ontbreken zijn supermarkten met een ruim aanbod in de nabije omgeving van de vakantieaccommodatie. Ook heeft een aantal vaste gasten behoefte aan een zwembad. Daarnaast geeft een aantal vaste gasten aan dat ze de wegen en fietspaden in de gemeente Sluis als gevaarlijk ervaren.

Uit het onderzoek van CELTH uit 2015 kwam naar voren dat rust een belangrijk bezoekmotief is voor de vaste gast. Een deel van de vaste gasten in de gemeente Sluis roemt dan ook de rust. Aan de andere kant constateert een deel van de vaste gasten ook dat de rust onder druk staat o.a. door bebouwing.

“Helemaal niets, wij zijn uiterst tevreden”

“Een fietspad van Retranchement naar bijv. camping de Wachtsluis. Nu om te fietsen met vooral kinderen, levensgevaarlijk!”

Bronnenlijst

- NBTC NIPO research (2018). **ContinuVakantieOnderzoek**. Geraadpleegd via CVO Holiday Tracker.
- CELTH (2015). **Toekomst van de vaste gast**.
- ZKA (2015). **Vitaliteit Verblijfsrecreatie Zeeland**.